

до однієї галузі матиме наслідком потужну систему гарантій дотримання екологічних прав і свобод людини, більш справедливе призначення компенсацій постраждалим від екологічних правопорушень, а також стане значним кроком в процесі євроінтеграції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Грушкевич Т.В. Стратегія ЄС у сфері забезпечення екологічних прав. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 5. С. 171-174.

2. Толкачова І.А., Кириченко В.В. Порівняльно-правовий аналіз захисту екологічних прав людини в Україні та Республіці Польща. *Юридична наука, законодавство та правозастосовна практика: закономірності та тенденції розвитку*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Люблін, 30-31 жовтня 2020 року). Люблін: «Baltija Publishing». С. 129-132.

БОСАК Даша,

здобувачка вищої освіти,

Житомирський державний

університет

імені Івана Франка

м. Житомир, Україна

СТАТЕВА НЕДОТОРКАНИСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ В ЮРИДИЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Постановка проблеми. Стаття 3 Конституції України є основною статтею правової системи, яка визначає найвищі цінності людини: життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека. Варто зазначити, що термін «недоторканність» має досить широке значення, включаючи в себе статева недоторканність. Статева недоторканність особи займає важливе місце серед прав особистості. Тому що порушення цієї цілісності призводять

передусім до моральної шкоди, психологічної травми, а часто й серйозної фізичної шкоди. Проблема з цим питанням полягає в тому, що тема сексуальних злочинів розглядається в літературі лише поверхово. Думки вчених з цього приводу містяться переважно в науково-практичних коментарях до Кримінального кодексу України, окремих підручниках та навчальних матеріалах з Особливої частини Кримінального кодексу[1,с.452]. Закони України про статеву недоторканість можуть мати різні строки давності для подання позову або встановлення кримінальної відповідальності. Це може вплинути на здатність жертви отримати справедливий суд.

Історіографія проблеми. Статева недоторканість як об'єкт кримінально-правової охорони в юридичній літературі передусім, досить детально досліджувалася такими вченими як Ю. В. Александров, М. І. Бажанов, Б. А. Бліндер, В. І. Борисов та інші.

Метою пропонованої статті є дослідження аналіз, узагальнення і осмислення статевої недоторканості як об'єкта кримінально-правової охорони в юридичній літературі.

Виклад основного матеріалу. Небезпека злочинів проти статевої недоторканості є очевидною. Більшість науковців підкреслюють, що метою цих кримінальних правопорушень є діяння, пов'язані з порушенням задоволення статевої пристрасті. Така поведінка є відвертим ухиленням від установлених сексуальних стосунків.

Кримінологія розглядає статеву злочинність, як діяння які вчиняються із застосування фізичного, психологічного насильства або використання безпорадного стану особи для задоволення сексуальної потреби в природній або збоченій формі.[3, с.112]

Аналізуючи офіційну статистику МВС України, вказане кримінальне правопорушення має тенденцію до зниження.[2] Проте варто звертати увагу, що в Україні існує деяка латентність щодо статевих правопорушень, тому це впливає на їх реєстрацію. У багатьох випадках слідчі не з'ясовують причини та не вживають заходів для захисту прав та законних інтересів потерпілих. Хоча

Конституція України визначає основним принципом кримінального провадження захист прав потерпілих від злочинів, зокрема відшкодування завданої злочинами шкоди, насправді особиста та майнова безпека потерпілих у кримінальному провадженні не гарантується. За словами Шевчук Т. І., основними причинами, через які потерпілі не повідомляють про злочини, є сором з боку жертви, страх перед кривдником та недовіра суспільства до правоохоронних органів. Тому є сенс проводити просвітницьку роботу серед населення з метою роз'яснення норм взаємодії із правоохоронними органами задля недопущення вчинення цього кримінального правопорушення в майбутньому[4, с.1070-1074].

Особливу увагу кримінологи приділяють особам, які вчиняють кримінальні правопорушення, пов'язані зі статевою недоторканністю. Як правило, це неодружена особа, яка ніде не працює, не навчається, морально-психологічні характеристики якої пов'язані з деформацією сприйняття суспільних цінностей. Більшість гвалтівників – чоловіки. Жінки притягуються до кримінальної відповідальності тільки за співучастью.

Обов'язковою ознакою складу кримінального правопорушення проти статевої недоторканості є наявність потерпілого. Потерпілим може бути особа як чоловічої так і жіночої статі. Проте А. С. Лукаш у своєму дослідженні наголошує, що потерпілими від зґвалтування є лише жінки у різному віці[5, с.9-10].

Важливим аспектом є те, що більшість потерпілих були знайомі зі своїм кривдником, деякі особи перебували з ним у родинних зв'язках. Вживання алкогольних напоїв і наркотиків впливає на поведінку злочинця. Аморальна та необережна поведінка потерпілого може схилити винного до вчинення кримінального правопорушення.

Боротьба зі злочинами проти статевої недоторканості повинна здійснюватися різними культурними засобами серед населення, з особливою увагою до молоді. Необхідно також забезпечити особисту медичну профілактику.

На цьому фоні визначається, що держава і суспільство повинні створити нормальні умови для статевого виховання людини. У зв'язку з цим особливу увагу слід приділяти неповнолітнім, оскільки саме в цей період неповнолітні формують свої цінності, особливо погляди на статево свободу та недоторканність, виходячи зі своїх фізичних та психічних особливостей.

Висновки. Неналежний захист прав та інтересів потерпілих, неефективність кримінального провадження, ненадання гарантій безпеки осіб і майна актуалізують необхідність вдосконалення систем захисту потерпілих.

Психологічні бар'єри, такі як сором і страх, є причиною зниження злочинності над тваринами, і зусилля з громадської освіти можуть допомогти подолати ці бар'єри.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. С. В. Чмут Безпосередній об'єкт статевого зносин із особою, яка не досягла статевої зрілості // Держава і права. №45. с.452-459
2. Електронний ресурс: сайт МВС України <https://mvs.gov.ua/>
3. І. М. Даньшин, Кримінологія: загальна та особлива частини. 112с.
4. Т. І. Шевчук Щодо латентності насильницьких злочинів у сільській місцевості №4 с. 1070
5. А. С. Лукаш Згвалтування: кримінологічна характеристика, детермінація та її попередження. с.9-10